

บทที่ 5

เกษตรทฤษฎีใหม่

สำนักงานจัดการศึกษาทั่วไปและศิลปวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ทฤษฎีใหม่: ชีวิตที่พอเพียง

ทฤษฎีใหม่: ชีวิตที่พอเพียง

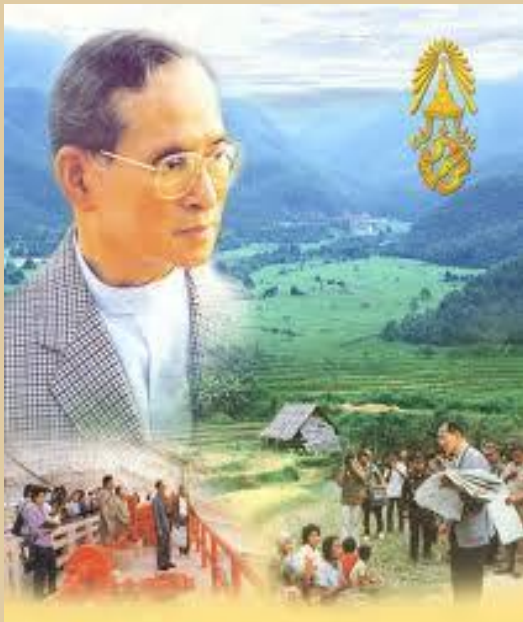
- การขาดแคลนน้ำเพื่อเกษตรกรรม ในเขตพื้นที่อาศัยน้ำฝน
- มีความเสี่ยงกับความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ ฝนทิ้งช่วง
- ระบบการปลูกพืชไม่มีหลักเกณฑ์ และส่วนใหญ่เป็นการปลูกเชิงเดี่ยว
- ยังไม่เข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และยังคงมีหนี้สินมาก

“เศรษฐกิจพอเพียง”

เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี

ที่มาและความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

*“ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงและทำได้เพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอ
ไม่ได้แปลว่าหนึ่งส่วนสี่ของพื้นที่ แต่เศษหนึ่งส่วนสี่ของการกระทำ”*

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9
เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2541

ที่มาและความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) ไม่มีระบุในตำราเศรษฐกิจเพราะเป็นทฤษฎีใหม่ หมายถึง เรามีความคิดใหม่ โดยที่เราสามารถปรับปรุงหรือใช้หลักการเพื่อที่จะให้เศรษฐกิจของประเทศ และของโลกพัฒนาดีขึ้น”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9
เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 23 ธันวาคม 2542

ที่มาและความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน **ทางสายกลาง** โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์

“**ความพอเพียง**” ในที่นี้หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัว ที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก

กรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เกษตรทฤษฎีใหม่

เกิดขึ้นได้อย่างไร ?

จุดเริ่มต้นของเกษตรทฤษฎีใหม่ (2535)

- เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จที่อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อสำรวจแหล่งที่จะสร้างอ่างเก็บน้ำสำหรับแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในการเพาะปลูกแก่ราษฎร โดยรับสั่งให้จัดซื้อที่ดินในบริเวณนั้น (บริเวณบ้านกุดตอแก่น) เพื่อทำโครงการที่เป็นตัวอย่างแก่ชาวบ้านและนำไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง ต่อมาได้มีราษฎรจำนวน 3 ราย ขอน้อมเกล้าถวายที่ดินรวมพื้นที่ทั้งหมดเป็น 13 ไร่ 3 งาน โดยกรมชลประทานได้พิจารณาจัดสร้างแหล่งน้ำเพื่อสนับสนุนการเพาะปลูกโดยดำเนินการขุดสระเก็บน้ำตาม **“ทฤษฎีใหม่”** เหมือนที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ดำเนินการที่โครงการพัฒนาวิถ่มงคลชัยพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

การขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่ (2536)

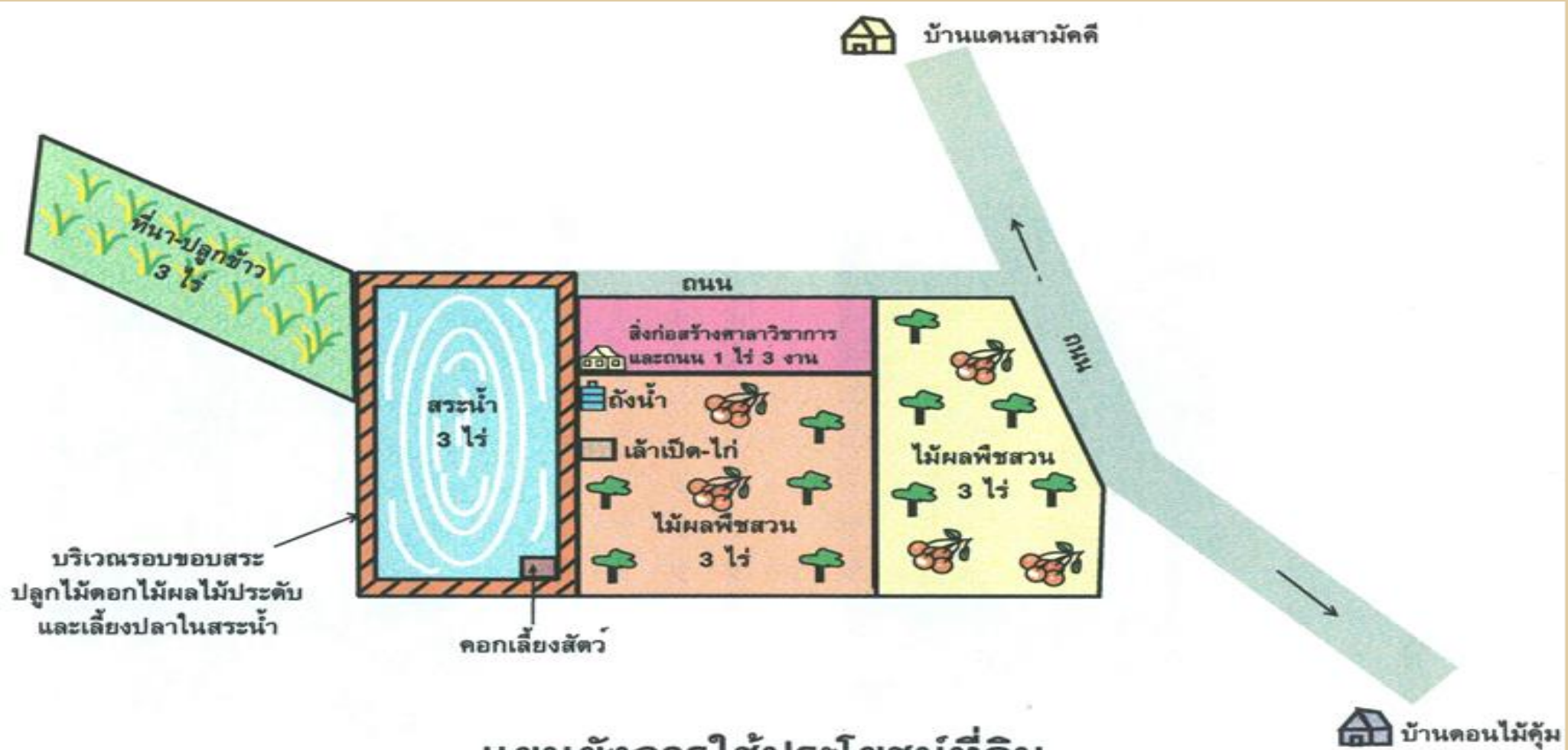
- ต่อมาเมื่อกรมชลประทานร่วมกับ ศูนย์ศึกษาการพัฒนากฎหมาย จังหวัดสกลนคร ได้วางรูปแบบ **การเกษตรทฤษฎีใหม่** และขยายการขุดสระเก็บน้ำในพื้นที่ราษฎรบ้านแดนสามัคคี ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีราษฎรที่สนใจและสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 35 ราย
- โดยขุดสระเก็บกักน้ำขนาดประมาณ 1 ไร่ ลึก 4 เมตร เก็บกักน้ำได้แห่งละ 4,800 ลูกบาศก์เมตร และให้เข้าศึกษาดูงานที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนากฎหมายเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ราษฎร จนกระทั่งปัจจุบัน ผลจากการดำเนินการทำให้มีน้ำใช้สำหรับอุปโภค-บริโภค และทำการเกษตรได้ตลอดปี พื้นที่รับประโยชน์ประมาณ 495 ไร่ และได้มีการขยายผลการขุดสระเก็บน้ำเพื่อใช้สำหรับอุปโภคและบริโภค และทำการเกษตรได้ตลอดปี

การพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างยั่งยืน (2560)

- **จนในปี 2560 การขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่** โดยมีการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ พัฒนากลุ่มให้เกิดความเข้มแข็ง มีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นกลุ่มฮักแพง-แบ่งปัน อำเภอเขาวง มีสมาชิกประมาณ 700 ราย โดยสมาชิกทุกคนจะต้องเข้ารับการอบรมเพื่อปรับเปลี่ยนความคิดของเกษตรกร โดยมียุทธศาสตร์ที่สำคัญคือ **พึ่งตนเอง พึ่งพากันเอง สร้างภาคีเครือข่าย และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้** ปัจจุบันยังคงมีกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม มาจนถึงปัจจุบัน

แผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน
 โครงการสาธิต "ทฤษฎีใหม่" บ้านแดนสามัคคี
 อ.เขาวง จ.กาฬสินธุ์

แรงดลพระราชหฤทัย

“ถามชาวบ้านที่อยู่นั่นว่าเป็นอย่างไรบ้างปีนี้ เขาบอกว่าเก็บข้าวได้แล้วข้าวก็อยู่ตรงนั้นกองไว้เราก็ไปดูข้าว ข้าวนั้นมีรวงจริง แต่ไม่มีเมล็ดหรือรวงหนึ่งมีซีกสองสามเมล็ด ก็หมายความว่า 1 ไร่ คงได้ข้าวประมาณซีกถึงเดียวหรือไม่ถึงถึงต่อไรก็ตามเขาทำไมเป็นอย่างนี้ เขาบอกว่าเพราะไม่มีฝน เขาปลูกกล้าไว้แล้วเมื่อขึ้นมาก็ปักดำ ปักดำไม่ได้เพราะว่าไม่มีน้ำ ก็ปักในทราย ทำรูในทรายแล้วก็ปักลงไป เมื่อปักแล้วตอนกลางวันก็เฉา มันงอลงไป แต่ตอนกลางคืนก็ตั้งตัวตรงขึ้นมาเพราะมีน้ำค้าง และในที่สุดก็ได้รวงแต่ไม่มีข้าวเท่าไร อันนี้เป็นบทเรียนที่ดี แสดงให้เห็นว่าข้าวนี้เป็นพืชแข็งแกร่งมาก ขอให้ได้น้ำค้างก็พอ แม้จะเป็นข้าวธรรมดา ไม่ใช่ข้าวไร่ ถ้าหากว่าเราช่วยเหลือกันน้อยก็สามารถที่จะได้ข้าวมากขึ้นหน่อยพอที่จะกิน ฉะนั้น โครงการที่จะทำมีใช้ต้องทำโครงการใหญ่โตมากจะได้ผล ทำเล็ก ๆ ก็ได้ จึงเกิดความคิดขึ้นมาว่า ในที่เช่นนั้น ฝนตกดีพอสมควร แต่ลงมาไม่ถูกระยะเวลา ฝนก็ทิ้งช่วง”

ในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ในวันที่ 4 ธันวาคม 2535

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรดา พระราชวังดุสิต

ทรงวิเคราะห์เป็นแนวคิดทฤษฎี ไว้ว่า...

“วิธีการแก้ไข” ก็คือต้องเก็บน้ำฝนที่ตกลงมา ก็เกิดความคิดว่าอยากทดลองดูสัก 10 ไร่

- ในที่อย่างนั้น 3 ไร่ จะเป็นบ่อน้ำ คือเก็บน้ำฝนแล้ว ถ้าจะต้องขุดด้วยพลาสติกก็ขุดด้วยพลาสติกทดลองดูแล้ว
- อีก 6 ไร่ทำอะไรเป็นที่นา
- ส่วนไร่ที่เหลือก็เป็นบริการ หมายถึง ทางเดิน หรือกระต๊อบ หรืออะไรก็ได้แล้วแต่

หมายความว่า น้ำ 30 % ที่ทำนา 60 % ก็เชื่อว่าถ้าเก็บน้ำไว้ได้จากเดิมที่เก็บเกี่ยวข้าวได้ไร่ละ 1-2 ถัง ถ้ามีน้ำเล็กน้อยอย่างนั้นก็ควรจะเก็บเกี่ยวข้าวได้ไร่ละประมาณ 10 ถึง 20 ถัง หรือมากกว่า

ใกล้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง...กับเกษตรทฤษฎีใหม่

ทฤษฎีใหม่หัวใจเศรษฐกิจพอเพียง

ทฤษฎีใหม่เป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชเกี่ยวกับ
 “การจัดพื้นที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยและมีชีวิตที่ยั่งยืน โดยมีหลักการแบ่งที่เป็นส่วนๆ
 ได้แก่ พื้นที่น้ำ พื้นที่ดินเพื่อเป็นที่นาปลูกข้าว พื้นที่ปลูกพืชไร่นานาพันธุ์ และที่ดิน
 สำหรับอยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ ”

เกษตรทฤษฎีใหม่

ความหมายของทฤษฎีใหม่:

การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นทฤษฎีแห่งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและการบริหารงานในการทำงานเกษตรที่ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระราชทานแก่ ราษฎรไทยเพื่อแก้ปัญหาการเกษตร

เกษตรทฤษฎีใหม่ แบ่งพื้นที่การเกษตรออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

1. สระกักเก็บน้ำ 30% ของพื้นที่
2. ปลูกข้าว 30% ของพื้นที่
3. ไม้ผล ไม้ยืนต้น 30% ของพื้นที่
4. สิ่งปลูกสร้าง (บ้าน โรงเรียน ยุ้งฉาง) 10% ของพื้นที่

เกษตรทฤษฎีใหม่

แบบจำลองเกษตรทฤษฎีใหม่ พื้นที่ 15 ไร่ สูตร 30 - 30 - 30 - 10

สระน้ำ 30% พื้นที่เพาะปลูกข้าว 30% สวน 30% ที่อยู่อาศัย 10%

เกษตรทฤษฎีใหม่

จัดสรรพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัยออกเป็น 4 ส่วน

เกษตรทฤษฎีใหม่

แนวพระราชดำริกับทฤษฎีใหม่:

สุนทร กุลวัฒน์วรพงศ์ (2544) กล่าวถึง แนวพระราชดำริกับทฤษฎีใหม่

1. เป็นวิธีปฏิบัติของเกษตรกรเจ้าของที่ดินจำนวนน้อย (15 ไร่)
2. เกษตรกรมีความพอเพียง เลี้ยงตัวเองได้ในระดับที่ประหยัดก่อน และ
ต้องมีความสามัคคีในท้องถิ่น
3. มีข้าวกินเพียงพอตลอดปี ครอบครัวยุคหนึ่งทำนา 5 ไร่ จะมีข้าวกินตลอดปี
4. ใช้หลักเกณฑ์เฉลี่ยต้องมีน้ำช่วงฤดูแล้ง 1,000 ลบ.ม. ต่อ 1 ไร่

เกษตรทฤษฎีใหม่

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงพระราชทานข้อสรุปเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่เป็นขั้นต่าง ๆ 3 ขั้นตอน:

1. ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น: การจัดสรรพื้นที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน
2. ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สอง: การรวมพลังเกษตรกรในรูปแบบกลุ่ม สหกรณ์
3. ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สาม: การติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุนหรือแหล่งเงิน

ชั้นที่ 1 ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น

- มุ่งแก้ไขปัญหาด้านแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรที่ไม่เพียงพอ จัดทำแหล่งน้ำขนาดเล็กในฟาร์ม
- จัดสรรที่ดินการเกษตรเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานครอบครัว พอกิน เหลือขาย
- “เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในระดับครอบครัว”
- แบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30:30:30:10

สระน้ำ, นาข้าว, ไม้ยืนต้น หรือพืชไร่ หรือพืชผัก หรือพืชสมุนไพร ฯลฯ และที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ โรงเรือนอื่น ๆ

30

30

30

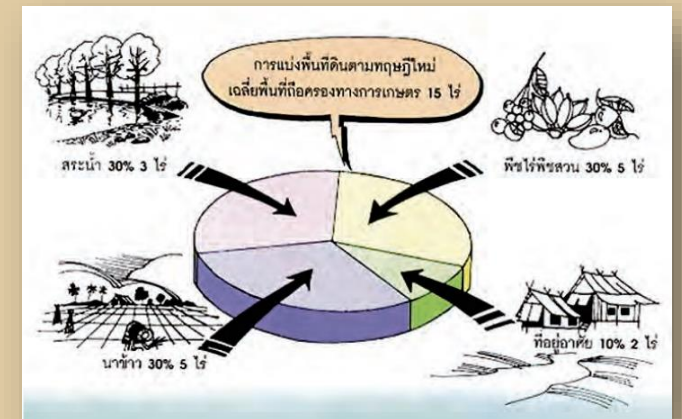

10

ชั้นที่ 1 ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น

ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น: การจัดสรรพื้นที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน
แบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน (30:30:30:10)

- ขุดสระ 30% เพื่อเก็บน้ำฝน ปลูกพืชในฤดูแล้ง เลี้ยงสัตว์น้ำ
- ปลูกข้าวฤดูฝน 30% เพื่อเป็นอาหารประจำวันทั้งปี ลดค่าใช้จ่าย
- ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ สมุนไพร 30% เป็นอาหารและขาย
- ที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ โรงเรือน 10%

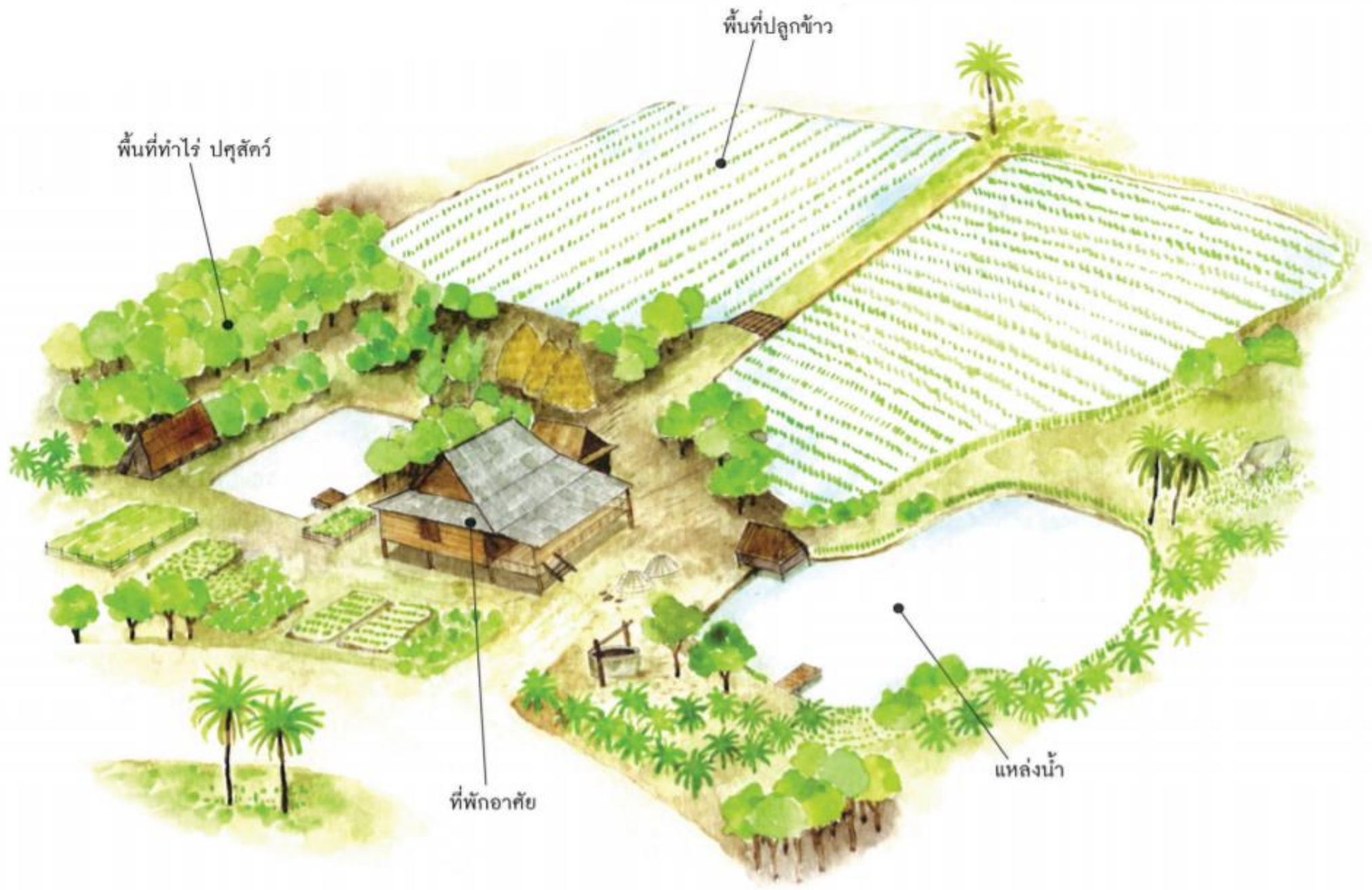

กิจกรรมที่ 1: ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น

- ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่ม (กลุ่มละ 5-6 คน)
- ออกแบบพื้นที่เพื่อจัดสรรการใช้ประโยชน์ที่ดินของตนตามแนวคิด “เกษตรทฤษฎีใหม่” เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด (45 นาที) โดยกำหนดขนาดพื้นที่เป็น 5, 10 และ 15 ไร่ โดยการจับฉลากขนาดพื้นที่ของแต่ละกลุ่ม
- โดยให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอแนวคิดการจัดสรรการใช้ประโยชน์จากที่ดินดังกล่าว (5 นาที)
ดังนี้
 1. แผนผังการใช้ประโยชน์
 2. รายละเอียดการดำเนินงาน
 3. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

แบบจำลอง “กฤษฎีใหม่” ตามแนวพระราชดำริ พื้นที่ 15 ไร่

พื้นที่ทำไร่ ปศุสัตว์

พื้นที่ปลูกข้าว

ที่พักอาศัย

แหล่งน้ำ

ขั้นที่ 2 ทฤษฎีใหม่ขั้นกลาง

- สำเร็จในทฤษฎีใหม่ขั้นต้นแล้ว และบรรลุในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- เน้นการรวมกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ หรือวิสาหกิจชุมชน
- พื้นฐานของการไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปัน ช่วยเหลือตามกำลังความสามารถของตนเอง
- ชุมชนพอเพียง (การผลิต, การตลาด, ความเป็นอยู่, สวัสดิการ, การศึกษา, สังคมและศาสนา)

ขั้นที่ 2 ทฤษฎีใหม่ขั้นกลาง

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สอง: การรวมพลังเกษตรกรในรูปแบบกลุ่มสหกรณ์ เพื่อรวมแรง ร่วมใจกันดำเนินการด้านต่าง ๆ ได้แก่

1. การผลิต (พันธุ์พืช เตรียมดิน ชลประทาน ฯลฯ)

เกษตรกรจะต้องร่วมมือในการผลิตตั้งแต่เตรียมดิน หาพันธุ์ ปุ๋ย หาน้ำ ฯลฯ เพื่อเพาะปลูก

2. การตลาด (ลานตากข้าว ยุ้ง เครื่องสีข้าว จำหน่ายผลผลิต)

เมื่อมีผลผลิตต้องเตรียมเพื่อขายให้ได้ประโยชน์สูงสุด เช่น การเตรียมลานตากข้าวร่วมกัน จัดหายุ้งข้าวร่วม เตรียมเครื่องสีข้าว รวมกันขาย ฯลฯ

3. ความเป็นอยู่ (กะปิ น้ำปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ)

เกษตรกรต้องมีความเป็นอยู่ดีพอสมควร มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพ

ขั้นที่ 2 ทฤษฎีใหม่ขั้นกลาง

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สอง: การรวมพลังเกษตรกรในรูปแบบกลุ่มสหกรณ์ เพื่อรวมแรง ร่วมใจกันดำเนินการด้านต่าง ๆ ได้แก่

4. สวัสดิการ (สาธารณสุข เงินกู้)

แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิภาพและบริการที่จำเป็น เช่น สถานีอนามัย กองทุนกู้ยืมเพื่อประโยชน์ต่าง ๆ

5. การศึกษา (โรงเรียน ศูนย์การศึกษา)

ชุมชนควรมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุนศึกษาเล่าเรียนให้บุตรหลาน

6. สังคมและศาสนา

ชุมชนควรเป็นที่รวมใจและพัฒนาสังคม โดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว และต้องร่วมมือกันทุกฝ่าย

ขั้นที่ 3 ทฤษฎีใหม่ขั้นความก้าวหน้า

เมื่อดำเนินการผ่านขั้นที่สองแล้ว เกษตรกรจะมีรายได้ดีขึ้น ฐานะมั่นคงขึ้น เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรก็ควรพัฒนา ก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือ ติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัทห้างร้าน เอกชน มาช่วยในการทำธุรกิจ การลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ขั้นที่ 3 ทฤษฎีใหม่ขั้นความก้าวหน้า

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สาม: การติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุนหรือแหล่งเงิน โดยเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกร เช่น ธนาคาร บริษัทเอกชน มาช่วยลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เกษตรกรและธนาคารหรือบริษัทเอกชน รับผิดชอบร่วมกัน คือ:

1. เกษตรกรขายข้าวได้ราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา)
2. ธนาคารกับบริษัทเอกชน ซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ (รับซื้อข้าวเปลือกตรง)
3. เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคราคาต่ำ เพราะรวมกันซื้อจำนวนมาก
4. ธนาคารและบริษัทเอกชนสามารถกระจายบุคลากร (เพื่อดำเนินกิจกรรมได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น)

ประโยชน์ของการเกษตรทฤษฎีใหม่

ประโยชน์ของการเกษตรทฤษฎีใหม่

จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ นั้น พอจะสรุปถึงประโยชน์ของทฤษฎีใหม่ได้ ดังนี้: สำนักงาน กปร. (2561)

1. ให้ประชาชนพออยู่พอกินสมควรแก่สภาพในระดับที่ประหยัด ไม่อดอยาก และเลี้ยงตนเอง
2. ในหน้าแล้งมีน้ำน้อยก็สามารถเอาน้ำที่เก็บไว้ในสระ มาปลูกพืชผักต่าง ๆ ได้ แม้แต่ข้าวก็ยังปลูกได้ โดยไม่ต้องเบียดเบียนชลประทาน
3. ในปีที่ฝนตกตามฤดูกาลโดยมีน้ำดีตลอดปี ทฤษฎีใหม่นี้ก็สามารถสร้างรายได้ให้ร่ำรวยขึ้น
4. ในกรณีที่เกิดอุทกภัยก็สามารถที่จะฟื้นตัว และช่วยตัวเองได้ในระดับหนึ่ง โดยทางราชการไม่ต้องช่วยเหลือมากเกินไป อันเป็นการประหยัดงบประมาณด้วย

NEW THEORY ทฤษฎีใหม่

เรื่องทฤษฎีใหม่

(๑) ถ้าพูดอย่างสรุปที่สุด เป็นวิธีปฏิบัติของเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินจำนวนน้อย แปลงเล็ก (ประมาณ ๑๕ ไร่)

(๒) หลักสำคัญ : ให้เกษตรกรมีความพอเพียง โดยเลี้ยงตัวเองได้ (Self sufficiency) ในระดับชีวิตที่ประหยัดก่อน ทั้งนี้ต้องมีความสามัคคีในท้องถิ่น

ปฏิบัติเพื่อหาหน้าให้แก่ราษฎร เป็นสิ่งที่ไม่ใช่ง่าย ต้องช่วยกันทำ...”

มูลนิธิชัยพัฒนา
วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๓๗

(๓) มีการผลิตข้าวบริโภคอย่างพอเพียงประจำปี โดยถือว่าครอบครัวหนึ่ง ทำนา ๕ ไร่ จะมีข้าวพอกินตลอดปี ข้อนี้เป็นหลักสำคัญของทฤษฎีใหม่นี้

(๔) เพื่อการนี้ จะต้องใช้หลักว่า ต้องมีน้ำ ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อไร่ = ๕ ไร่ ต้องมี ๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ฉะนั้นแต่ละแปลง (๑๕ ไร่) ทำนา ๕ ไร่ ทำพืชไร่ หรือ ไม้ผล ฯลฯ ๕ ไร่ = ๑๐ ไร่ จำต้องมีน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร

จึงตั้งสูตรคร่าว ๆ ว่า แต่ละแปลงประกอบด้วย

สระน้ำ ๓ ไร่ ลึก ๔ เมตร จะจุประมาณ ๑๙,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร

ที่อยู่อาศัยและอื่นๆ ๒ ไร่

นา ๕ ไร่ และ พืชไร่และสวน ๕ ไร่ รวมทั้งหมดเป็น ๑๕ ไร่

(๕) อุปสรรคที่สำคัญที่สุด คือ

อ่างเก็บน้ำหรือสระ ที่มีน้ำเต็มและได้รับน้ำให้เต็มเพียงปีละหนึ่งครั้ง จะมีการระเหยวันละ ๑ เซนติเมตร โดยเฉลี่ย ในวันที่ไม่มีฝนตก หมายความว่า ในปีหนึ่ง ถ้านับว่าแห้ง ๓๐๐ วัน ระดับของสระจะลดลง ๓ เมตร (ในกรณีนี้ ๓ / ๔ ของ ๑๙,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร น้ำที่ใช้ได้จะเหลือ ๔,๗๕๐ ลูกบาศก์เมตร) จึงต้องมีการเติมน้ำเพื่อให้เพียงพอ

(๖) มีความจำเป็นที่จะมีแหล่งน้ำเพิ่มเติม สำหรับโครงการพัฒนาพื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้สร้างอ่างจุ ๘๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร สำหรับเลี้ยง ๓,๐๐๐ ไร่

(๗) ลำพังอ่างเก็บน้ำ ๘๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร จะเลี้ยงได้ ๘๐๐ ไร่ (โครงการพัฒนาพื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา มีพื้นที่ ๓,๐๐๐ ไร่ แบ่งเป็น ๒๐๐ แปลง) อ่างนี้จึงเลี้ยงได้ ๔ แปลง ลำพังสระในแปลงเลี้ยงได้ ๔.๗๕ ไร่ (๔.๗๕ + ๔ ไร่ = ๘.๗๕ ไร่) จึงเห็นได้ว่าหมิ่นเหม่มาก แต่คำหนึ่งว่า ๘.๗๕ ไร่ นั้น จะทำเกษตรกรรมอย่างสมบูรณ์ได้ อีก ๖.๒๕ ไร่ จะต้องอาศัยเทวดาเลี้ยง แต่ถ้าคำหนึ่งว่า ในระยะที่ไม่มีมีความจำเป็นที่จะใช้น้ำ หรือมีฝนตก น้ำฝนที่ตกมา จะเก็บไว้ได้ในอ่างและสระสำรองไว้สำหรับเมื่อต้องการ อ่างและสระจะทำหน้าที่เฉลี่ยน้ำฝน (Regulator) จึงเข้าใจว่าในระบบนี้ น้ำจะพอ

(๘) ปัญหาใหญ่อีกข้อหนึ่ง คือ ราคาการลงทุนค่อนข้างสูง เกษตรกรจะต้องได้รับความช่วยเหลือจากภายนอก (ทางราชการ ทางมูลนิธิ และเอกชน) แต่คำดำเนินงานไม่สิ้นเปลืองสำหรับการเกษตรกร

ทฤษฎีใหม่... ชีวิตที่พอเพียง

“...ทฤษฎีใหม่ ยึดหยุ่นได้
และต้องยึดหยุ่นเหมือนชีวิตของเราทุกคนต้องมียึดหยุ่น...”

พระราชดำรัส เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2541
ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

